

ԿՐՑՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

«Լուսաւորեաց, լուսաւորեաց Երուսաղէմ, զի հասեալ է լոյս քո, եւ փառք Տեառն ի վերայ քո, ծաղեսցին: Զի ահա խաւար ծածկեաց զերկիր, եւ մառախուղ զհեթանոսս, քայց ի քեզ Տէր յայտնեցի, եւ փառք Տեառն ի քեզ երևեացին...»

Եսայի Կ. 4—6.

Եսայի մարգարէն Քրիստոսի ծննդից 600 տարի առաջ մարգարէանում է եւ դուշակում այն լոյսի մասին որ Իսրայէլի եւ ամբողջ աշխարհի մէջ պիտի ծագէր: «Լուսաւորեաց, լուսաւորեաց Երուսաղէմ, որովհետեւ հասել է քո լոյսդ եւ Տիրոջ փառքը պէտք է ծագէ քո մէջ»: Այսպէս է դուշում նա Երուսաղէմին—Սիօնի դուռտրին: Բայց մարգարէն աւելացնում է նաեւ թէ այդ լոյսը միմիայն Յուդայի մէջ չպէտք է մնայ: Այդ լոյսը հեթանոսների վերայ եւս պէտք է տարածուի եւ հեթանոս թագաւորները նրա փայլի մէջ պէտք է շրջեն: Դրանից յետոյ մարգարէն իւր աչքի առաջ պատկերացնում է Աստուծոյ ամբողջ թագաւորութիւնը. «Կգան քեզ մօտ ուղտերի երամակներ եւ քո երկիրդ կծածկեն Մադիամու եւ Գեփայի երկրներն ուղտերը: Ամենքը կգան Սաբայից եւ ոսկի, կնդրուկ ու թանկագին քարեր կբերին քեզ եւ Տիրոջ փրկութեան մասին աւետիք կստանան»:

Մարգարէի դուշակութեան համեմատ, դարեր անցնելուց յետոյ, երբ Փրկիչը ծնւում է, աւետարանի (Մատթ. Բ. 1—23) համաձայն տրեւելքից դալիս են մոգեր, որոնք հրէից նոր ծնունդ թագաւորին են փնտրում, եւ գտնելուց յետոյ երկրպագում են: Այս մոգերը հեթանոսներ էին: Երուսաղէմում ոչ մի մարդ չգիտէր եւ եթէ կային էր, շատ քչերը գիտէին աշխարհի այն փրկութեան մասին, որ Բեթղէհեմում ծագել էր Փրկչի ծննդեամբը: Հեռաւոր երկրներից հեթանոսները պէտք է գային եւ ասէին.

«Հրէից թագաւորը ծնուել է, մինք նրա աստղը տեսանք արեւելքում: Մատթէոսի աւետարանի գլ. Բ. 1-23 հատուածի բովանդակութիւնը ապագայի պատկերն է: Որովհետեւ, ինչպէս որ հեթանոսները—արեւելքի մոգերը, Իսրայէլի ժողովրդին ծնուած թագաւորի վերայ մատնանիշ արին, այնպէս էլ այն հեթանոսները, որոնք Աստուծոյ ժողովուրդ չէին հաշուում, վերջին ժամանակները Յուդային Մեսիայի վերայ պէտք է մատնանիշ անէին: Եւ այսպիսով Քրիստոսով աշխարհի համար փրկութիւն, լոյս և նոր օր է ծագում, որպիսի գաղափարը կարելի է պարզ արտայայտուած տեսնել Ս. Գրքի շատ կտորների մէջ: Միեւնոյն գաղափարի վերայ է մատնանիշ անում նաեւ եսայի մարգարէն, երբ նա ասում է. «Լուսաւորեաց՝ լուսաւորեաց երուսաղէմ, որովհետեւ քո լոյսդ հասել է և Տիրոջ փառքը ծագում է քո մէջ»: Մարգարէն իւր այս գուշակութեամբը հրէաների և բոլոր ժողովուրդների Փրկչի ծննդեան մասին է մատնանիշ անում: Նոյն ձևով է խօսում նաեւ Պողոս առաքեալը երբ նա Քրիստոսի միջոցով յայտնուած փրկութեան մասին ասում է, «Խաւարն անցաւ և ցերեկը—լոյսն եկաւ»: Իսկ Փրկիչն ինքն ասում է, «Ես եմ աշխարհի լոյսը, ով իմ յետեից գայ, նա խաւարի մէջ չի ընկնի, այլ կեանքի լոյսը կունենայ»: Նա համեմատում է իրեն, ուրեմն, արեգակի հետ: Ինչպէս որ, երբ մարդ արեգակի լոյսի տակ է ման գալիս, չի սայթաքում, այդպէս էլ՝ «Ես եմ աշխարհի լոյսը—ասում է նա, ով ինձ է հետևում, ինձանից արտացոլած լոյսն է ընդունում, նա ոչ թէ հեռու կմղուի, այլ յաւիտեան կենաց լոյսի մէջ կմնայ: Աւետարանի սոյն գաղափարի մասին կարող են վկայել այն բոլոր մարդիկ, որոնք սիրոյ և ճշմարտութեան մէջ են ապրում, և այդպիսի մարդկանցից ամէն մէկը կարող է վկայել, որ «գիշերն անցաւ և պայծառ օր է բացուել այժմ»: Միեւնոյն գաղափարով էին սգեւորուած նաեւ առաքեալները, երբ աշխարհի հզօր բոլոր պետերի առաջ աներկիւղ, անվեհեր հոգով քարոզում և ասում էին, «Լսեցէք, ով խաւարի մէջ խաւարափող

մարդիկ, արդէն լոյսը ծագել է, օրը բացուել է։ Յիսուս Քրիստոս, ձեր Փրկիչը այն պատճառով աշխարհ եկաւ, տանջուեց և մեռաւ և ապա յարութիւն առաւ, որպէս զի դրանով ձեզ լոյս պարգևի և խաւարի իշխանութիւնը ոչընչացնի։ Նա կարող է լոյս տալ այնտեղ, որտեղ խաւար է, կարող է ազատութիւն տալ այնտեղ, որտեղ ստրկութիւն կայ, կարող է օգնել այնտեղ, որտեղ ոչ ոք օգնել չի կարող, եկէ՛ք նրա մօտ. դիշերը, խաւարն արդէն անցել է, պայծառ օր է բացուել։ Եւ այսօր քաղաքակիրթ ամբողջ աշխարհը կրկնում է միևնոյնը և ամենքին աւետում. — օրը բացուել է մեր Փրկիչը մարդացել է։

Իսկապէս, եթէ մարդ նայում է աշխարհին, քրիստոնէական կեանքին, հասարակութեանը, այն ժամանակ նա մտածում է՝ լոյսը դեռ չէ ծագել, պայծառ օրը դեռ չէ բացուել։ Յաւօք սրտի պէտք է ասել, որ այսօր դեռ ևս շատերը գտնւում են խաւարի թագաւորութեան մէջ, սրա իշխանութեան տակ, թէև նրանք Քրիստոսի անունն են կրում, բայց նրանց արածը և խօսուածը հակառակ է իրենց կոչմանը։ Սակայն մեզ չպէտք է վհատեցնէ այն հագամանքը, որ մեր չօրս կողմը, մարդիկ խաւարով են պատած։ Այո, ճշմարտութեան արեգակը ծագել է, բայց ըստ աւետարանի՝ լոյսը խաւարի մէջ լուսաւորում է և խաւարը նրան չճանաչեց։ Ինչո՞ւ շատերի մէջ, որոնք քրիստոնեայ են, Քրիստոսի լոյսը չէ փայլում։ Այդ նրանից է, որ մարդկանց աչքերը կոյր են, ինչպէս Պօղոս առաքեալն է ասում։ Վատուած այս աշխարհիս անհաւատներին կուրացրել է, որ նրանք շտեմնեն աւետարանի լոյսը, որն Աստուծոյ իսկական պատկերն է։

Տեսէ՛ք, ուրեմն, մենք չպէտք է գայթակղուենք այն հանգամանքից որ ամբողջ աշխարհը կոյր է, որովհետև չնայելով դրան՝ օրը բացուել է։ Եթէ բոլոր մարդիկ կոյր լինէին և մէկը միայն տեսնէր, և սա ասէր, թէ արեգակը փայլում է, իսկ նրանք ասէին, — ոչ, ո՛ւմ պէտք է հաւատայինք, տեսնողին, թէ կոյրերին։ Ի հարկ է տեսնողին։ Այդպէս էլ իւրաքանչիւր մարդ, որ Քրիստոսի փառաց

ճառագայթների առաջ բացում է իւր սիրտը, և լուսա-
ւորում նրան, այդ ապացոյց է, որ գիշերն անցել է և պայ-
ծառ օր է սկսուել, շնայելով աշխարհիս կուրութեանը, եւ
եթէ աչքի առաջ ունենանք, որ լոյսը բացուել է, օրը
ծագել է, այդ նշանակում է, թէ դրանից առաջ խաւար էր:
Քրիստոսից առաջ էլ մարդիկ խաւարի մէջ էին: Նրանք
Աստուծուն չէին ճանաչում: Նրանք քարից, փայտից իրենց
համար շատուածներ էին շինում և երկրպագում: Բայց
ահա մօտենում է արեգակի ծագման օրը, ծնւում է
Քրիստոս անշքութեան մէջ, մօռացում աշխարհից: Եւ
մինչդեռ ծնողները նրան փաթաթում են ու մսուրը դը-
նում, դալիս են հրեշտակները և երգում՝ «Փառք ի բար-
ձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հա-
ճութիւն»: Իսկ հրեշտակներից մէկը առաջ է դալիս և ա-
ռաջին պատահած հովիւներին աւետում: «տեւէք, ձեզ մեծ
ուրախութիւն եմ աւետում, որը պէտք է բոլոր ժողովրդ-
ների մէջ տարածուի. ձեզ համար Փրկիչ է ծնուել: Եւ
դրանից յետոյ սկսեց մանուկն աճել և մեծանալ Աստու-
ծոյ զօրութեան տակ: Իսկ երբ երեսուն տարին լրացաւ,
հանդէս է դալիս Յովհաննէս Մկրտիչը, որը քարոզում է.
«Ապաշխարեցէք, որովհետեւ Աստուծոյ արքայութիւնը մօ-
տեցել է, պատրաստեցէք Տիրոջ ճանապարհը և նրա շա-
ւիղն ուղիղ արէք: Արովհետեւ նա ձեր մէջ է, սակայն
դուք նրան չէք տեսնում: Իսկ երբ Յովհաննէսը մի ան-
գամ տեսաւ Քրիստոսին ծովի ափին մանգալիս, ասաց՝
«Ահա Գառն Աստուծոյ, որ աշխարհի մեղքերը պիտի իւր
վերայ առնի: Ապա Քրիստոսի համբաւը տարածւում է
ամբողջ Հրէաստանում և ամէնքը դալիս են նրա մօտ և
լսում նրա քարոզները ու բժշկւում էին ամէն տեսակ
հիւանդութիւններից: Փրկչի անունը յայտնի դարձաւ ամ-
բողջ Հրէաստանում: Արտեղ նա սաք էր դնում, այնտեղ
ոէր, ողորմութիւն ու խաղաղութիւն էր տարածում: Եւ
իրաւունք ունի Յովհաննէս աւետարանիչն ասելու, «Մենք
տեսանք նրա փառքը, իբրեւ Հօրից ծնուած Միածին Ար-
դու: Սակայն մարդիկ ինչպէս վարուեցին նրա հետ: «Նա

եկաւ իւրայիններէ մէջ, և իւրայինները նրան չճանաչեցին։ Խաւարն ատում է լոյսին։ Խաւարի օրդիքը չէին կարող տանել լոյսը, նրանք աշխատեցին նրան հանգցնել, եւ Աստուած թոյլ տուեց, որ այդ անեն նրանք, որպէս զի իւր յաւիտենական վճիռը կատարուած լինի։ Խաւարի օրդիքը բռնում են Փրկչին, Աստուծոյ Որդուն, տանում քաղաքից դուրս ու խաչում նրան։ Եւ թաւում էր թէ լոյսը խաւարեց ու ճշմարտութեան արեգակը մայր մտաւ։ Բայց մարդկանց մտածած այդ չարիքից մեծ բարիք ծնուեց։ Գողգոթայի սարից ճշմարտութեան արեգակը փայլում է և իւր ճառագայթները տարածում դէպի աշխարհի չորս կողմը, դէպի խաւարով պատած մարդկութիւնը, որի սիրտն ու հոգին թանձր մառախուղով էր պատած։ Գողգոթայի պայծառ լոյսը թափանցում է այդ քար դարձած սրբաների մէջ և փափկացնում նրանց։ Եւ որքան երջանիկ են զգում իրենց նրանք, որոնց սրտի մէջ է թափանցում այդ լոյսը։

Գողգոթայի սարից փայլող փրկութեան արեգակի այս լոյսն աչքի առաջ ունենալով, ասում է մարգարէն, «Լուսաւորեաց՝ լուսաւորեաց երուսաղէմ, որովհետեւ հասել է քո լոյսը և Տիրոջ փառքը պէտք է ծագէ քո մէջ»։ Սիօն մարգարէուհի, և երուսաղէմ, դուստր Սիօնի, բարձրացրէք ձեր ձայնը, մի վախենաք, տապէք Յուդայի քաղաքներին՝ ահա ձեր Աստուածը, Զարթիր, զարթիր, Սիօն, զարդարիր քեզ, ով սուրբ երուսաղէմ, որովհետեւ որանից յետոյ քո մէջ անհաւատ ոչ ոք չի մնալ։

Թարգ. Արամի վ.

